

Posudek oponenta práce

Mgr. Denisa Červenková, předložila na Katolické teologické fakultě Univerzity Karlovy v Praze (Katedře fundamentální a dogmatické teologie) v akademickém roce 2007/2008 rigorózní/licenciátní práci s názvem *Křesťanství ve vztahu k ostatním náboženstvím v italské katolické teologii posledního desetiletí (1996-2006) Hledání metody*.

V úvodu práce vymezuje postup a cíle a zároveň se pokouší zachytit stav bádání v oboru. Jak sama píše: „Cílem této studie je představit vývoj a výsledky bádání recentní italské katolické teologie o vztahu křesťanství k ostatním náboženstvím.“ (s. 1)

Kapitola první *Iniciativy italských katolických teologů k tématu vztahu křesťanství k ostatním náboženstvím* nás kromě jiného uvádí k centrálnímu ohnisku práce – aktivitám Italské teologické asociace (ATI) a klíčovému 16. kongresu této asociace. Nezapomíná přitom vsadit, alespoň rámcově, tyto aktivity do celosvětové diskuse na dané téma (Rahner, Daniélou, Dupuis, Schlette, Waldenfels a další).

Zásadní je kapitola druhá *Základní témata reflexe o metodě a předmětu teologie náboženství*. Červenková si všímá si tu změny, kterou vyvolala výměna interlokutora teologie v 21. století, kdy po „ateismu, který se zdál být hlavním protihráčem teologie ve 20. století, <převzal tuto roli> náboženský pluralismus. Proto otázka proměny dějinně-kulturního kontextu, úzce souvisí s vymezením úkolu/cíle teologie náboženství.“ (s. 32). Dále se mgr. Červinková věnuje diskutovaným vztahům teologie, religionistiky, teologie náboženství, fundamentální a systematické teologie (podkapitola 2.2. *Metoda*). Nově je také nutno promyslet *Předmět* teologie náboženství (2.3.), ožívá stará diskuse o vztazích náboženství a křesťanství. Další klíčové pojmy a fenomény - zjevení, spása a pravda v náboženství rozebírá v následných podkapitolách. Oceňuji v této kapitole poctivé mapování ožehavých otázek kolem jedinečnosti křesťanství a náboženského pluralismu, jak se objevil v diskusi italských (nejenom) teologů.

V široké paletě přístupu italských teologů si doktorandka zvolila „svého“ učitele Maraiana Crociatu *Metodika výzkumu v teologii náboženství podle Mariana Crociaty* (kapitola třetí). Crociatův návrh se jí zdá, „že je zároveň nejkompexnějším návrhem, který se týká metody teologie náboženství, zahrnuje všechny problematiky, které jsme pojednali v předchozí kapitole a navrhuje jejich systematické řešení“ (s. 97). Je zajímavé, že právě tento autor také pracoval s dílem českého teologa Vladimíra Boublíka.

V *Závěru* pak mgr. Denisa Červenková shrnuje výsledky svého bádání a zároveň upozorňuje na manko, které mají čeští teologové v této oblasti. Italští teologové také mimo jiné ukázali na význam spolupráce různých oborů pro prohloubení teologie náboženství.

Klíčovou otázkou pak je otázka jedinečnosti křesťanství a náboženský pluralismus. „Kde tedy hledat teologický základ pro existující náboženský pluralismus? Jak vyplývá z představené reflexe italských autorů, původní otázka po tom, jak lze myslet mnohost cest k Bohu a zároveň jedinečnost Kristova prostřednictví je dnes formulována jako otázka po specifiku křesťanství uprostřed přetrvávající koexistence jiných náboženských tradic. Křesťanská teologie se přitom nemíní zřící spojení křesťanské identity s Kristovou ústřední rolí v dějinách spásy.“ (s. 109)

Pojetí misie, mezináboženského dialogu ve změněných podmínkách, to jsou jen další otevřené a částečně zodpovídané otázky.

Červenková pak na základě předchozího bádání postuluje ustavení samostatného oboru teologie náboženství. „Osobně však považuji za nejpřínosnější a svým významem přesahující rámec italské jazykové oblasti návrh ustavení samostatného oboru teologie náboženství, tak jak ho nastínil ve svých posledních pracích k tématu sicilský teolog Mariano Crociata.“ (s. 111) Ráda by také, aby „Crociatova formulace otázek a především návrh postupu nezůstal bez odezvy v české teologické reflexi o náboženstvích a že snad, podobně jako dříve Vladimír Boublík a Karel Skalický, i česká teologická škola časem originálně přispěje k překonání oné konstatované dosavadní nevyhraněnosti epistemologického statutu teologické reflexe o náboženství. Bylo by jistě ideální moci v další badatelské práci navázat na zmíněné české teology a pokusit se o to, co u Crociaty je narýsováno jako možná metodologická koncepce oboru, postupně převést do konkrétní teologické reflexe teologie náboženství, a prokázat tak nosnost i případné limity nastíněné koncepce v praxi.“ (s. 111 - 112)

Práce Denisy Červenkové je pečlivě zpracována. Po stránce formální nejsou žádné závažné nedostatky. Téma si vytýčila a vymezila jako přípravný krok ke své disertaci. Myslím, že splnila, co si předsevzala, zmapovat metodu pro teologii náboženství a položit základy k její výstavbě. Zvolila si jednu z aktivních škol – italskou teologickou školu, vsadila však její práci do širšího kontextu a neunikla jí základní díla z jiných jazykových okruhů. Je výmluvné, že se teoložka mladé generace zajímá o české předchůdce (Boublík, Skalický) a chce, aby nezapadli v zapomenutí a navázalo se na jejich práci.

Práce není jen pečlivá, ale je také na výsost aktuální. České křesťanské prostředí včetně katolického ještě dost nepocítilo aktuálnost mezináboženského dialogu, který je

podstatnou součástí dialogu kulturního, a tak základem pro plodné a obohacující soužití lidí na zemi. Červenková téměř prorocky připomíná tuto aktuálnost pro české prostředí.

Svou prací by také mohla rozhybat i u nás diskusi o teologii náboženství jako samostatném oboru.

Kritickou poznámku, kterou vyslovím, míním spíše jako inspiraci pro další práci. Italští teologové, zrovna jako Denisa Červenková, zůstávají ve svých pracovních a teoriích. To je jistě nezbytná součást akademické práce, ale teologie náboženství má i svou praxis experimentovanou a uváděnou v život průkopníky hlubinné teologie náboženství. Součástí této „školy“ je i mezimnišský mezináboženský dialog vedený již na oficiální platformě. Z této „školy“ vzešlo již několik významných prací. Zkušenost modlitby, kontemplace, mystická rovina dialogu, to jsou také nezanedbatelné metodické postupy.

Rád bych, kdyby Denisa při obhajobě naznačila, kam dál bude směřovat její bádání a k čemu jí posloužila základna vybudovaná předkládanou rigorózní prací.

Tuto rigorózní práci rád doporučuji k obhajobě.

Doc. ThDr. Václav Ventura, Th.D.

16. srpna 2008